

Bruselj, 7. junij 2019
(OR. en)

9879/19

SOC 407
EMPL 304
ECOFIN 538
EDUC 256

DOPIS

Pošiljatelj:	Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Evropski semester: horizontalni dopis o vidikih priporočil za posamezne države, povezanih z zaposlovanjem in socialno politiko <i>orientacijska razprava</i>

V prilogi vam pošiljamo informativni horizontalni dopis za orientacijsko razpravo, ki sta ga pripravila Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito.

Sveženj priporočil za posamezne države za leto 2019, ključna sporočila večstranskega nadzora za leti 2018 in 2019 ter pregled stanja po 10 letih strategije Evropa 2020

Poglavje 1: Predlogi Komisije o priporočilih za posamezne države za leto 2019

Evropsko gospodarstvo naj bi letos in naslednje leto še naprej raslo, čeprav počasneje kot doslej. Zasebne naložbe so spet na ravni pred krizo in naj bi se tudi v prihodnje krepile, vendar počasneje, medtem ko so javne naložbe še vedno pod ravno pred krizo. Zaposlenost je dosegla rekordno raven, čeprav med državami obstajajo precejšnje razlike. Skupni javni dolg se je zmanjšal, čeprav še vedno ostaja precej nad ravno pred krizo.

Komisija navaja, da je bil storjen napredek pri odpravljanju makroekonomskih neravnotežij, vendar so potrebni nadaljnji ukrepi politike. Veliki zunanji primanjkljaji so bili sicer odpravljeni, vendar ima več držav kljub skromnim znakom prilagoditve še naprej velike presežke tekočega računa. Komisija ocenjuje, da morajo države članice s primanjkljaji na tekočem računu ali visokim zunanjim dolgom dodatno izboljšati konkurenčnost, države članice z velikimi presežki tekočega računa pa bi morale okrepiti pogoje za rast plač in naložbe.

Po osmih letih semestra je izvajanje reform še vedno neenako. Komisija navaja, da je bilo več kot dve tretjini priporočil za posamezne države, izdanih do leta 2018, izvedenih z vsaj „določenim napredkom“. Letni napredek pri izvajanju priporočil za posamezne države za leto 2018 je manjši kot v prejšnjih letih. Glede na preostale gospodarske in socialne izzive ter negativna tveganja za gospodarske obete sta boljša opredelitev reformnih prioritet in pospešeno izvajanje reform ključna za izboljšanje odpornosti gospodarstev EU, okrepitev trajnostne in uravnotežene rasti, odpravo makroekonomskih neravnotežij ter doseganje trajne gospodarske in socialne konvergence.

Komisija v predlogih priporočil za posamezne države za leto 2019 države članice spodbuja k povečanju potenciala rasti s posodobitvijo gospodarstev in nadaljnjo krepitvijo odpornosti. V predlogih se znova izpostavlja „tvorni trikotnik“, ki zajema (i) spodbujanje naložb, (ii) izvajanje učinkovitih reform, ki pospešujejo trajnostno in vključujočo rast, ter (iii) preudarne fiskalne politike. Komisija poudarja potrebo po močnejšem reformnem zagonu in prednostni razvrstitvi reform, katerih cilj je trajnostna in vključujoča rast. To vključuje povečanje učinka in obsega inovacij ter zagotovitev kakovostnih znanj in spretnosti, ustreznih za trg dela. Za ublažitev učinka počasnejše rasti na zaposlovanje in neenakost so ključni spodbujanje socialne vključenosti, zaščita in spodbujanje naložb ter izboljšanje kakovosti javnih financ. Letos se v predlaganih priporočilih za posamezne države posebna pozornost namenja olajševanju naložb. Vse države članice so prejele osnutek priporočila v zvezi z naložbami. Svet je že priznal, da so naložbe bistvene za doseganje cilja EU glede nizkoogljičnega krožnega gospodarstva¹, in ponovno poudaril, da bi bilo treba dati prednost nadaljnjim strukturnim reformam, da se odpravijo ozka grla za naložbe, poveča potencial rasti, dodatno izboljša institucionalno in poslovno okolje ter okrepi upravná učinkovitost in regulativna kakovost².

Javne finance in obdavčitev: V skladu s predlaganimi priporočili naj bi v državah članicah z visokimi ravnmi javnega dolga obnovili fiskalne blažilnike, medtem ko naj bi v državah, ki imajo fiskalni manevrski prostor in v katerih je raven naložb ocenjena kot nizka, povečali javne naložbe. Vpliv staranja prebivalstva prinaša izzive glede vzdržnosti in zadostnosti, kar zahteva reforme pokojninskih sistemov in sistemov zdravstvenega varstva, kot je predlagano v priporočilih za posamezne države za več držav članic.

¹ Evropski semester 2019 – Letni pregled rasti: makroekonomske in fiskalne smernice za države članice – sklepi Sveta ECOFIN

² Sklepi Sveta za ekonomske in finančne zadeve o poglobljenih pregledih in izvajanju priporočil za posamezne države za leto 2018

Trg dela, izobraževanje in socialne politike: Razmere na trgu dela se stalno izboljšujejo, vendar obstajajo še vedno precejšnje razlike med državami, regijami in skupinami prebivalstva, saj v nekaterih državah članicah delovne sile primanjkuje, medtem ko se druge še naprej soočajo z visokimi stopnjami brezposelnosti. Plače rastejo z različno hitrostjo, medtem ko ostaja razvoj realnih plač v celotnem euroobmočju zmeren. V predlaganih priporočilih za posamezne države se spodbujajo ciljno usmerjene naložbe za povečanje učinkovitosti aktivnih politik trga dela. Poleg tega se nekaterim državam članicam priporoča, naj se spoprimejo z visokim deležem delavcev s pogodbami za določen čas ali netipičnimi delovnimi ureditvami, tudi s spodbujanjem prehoda na zaposlitev za nedoločen čas. Neenakosti med spoloma ostajajo, pogosto zaradi pomanjkanja cenovno dostopnega otroškega varstva in dolgotrajne oskrbe, kot je poudarjeno v več priporočilih.

Naložbe v človeški kapital so ključne za povečanje produktivnosti in rasti. V predlaganih priporočilih za posamezne države se spodbuja k okrepitvi sistemov izobraževanja in usposabljanja v številnih državah članicah, tudi z izboljšanjem ustreznosti za trg dela, spodbujanjem izobraževanja odraslih ter povečanjem zmogljivosti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Potrebna so dodatna prizadevanja za izboljšanje kakovosti in inkluzivnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Revščina se zmanjšuje, vendar je v nekaterih državah članicah še vedno visoka, vključno z revščino zaposlenih. Poleg tega se nekatere ranljive skupine, kot so otroci, invalidi in osebe z migrantskim ozadjem, soočajo z vztrajnimi izzivi. Namen številnih priporočil za posamezne države je izboljšati pokritost, ustreznost ali učinkovitost sistemov socialne zaščite, vključno s sistemi minimalnega dohodka, in spodbujati dostop do kakovostnih socialnih storitev. Pomemben del priporočil za posamezne države za leto 2019 so priporočila za izboljšanje ustreznosti in vzdržnosti pokojninskih sistemov ter za zagotovitev dostopnosti, cenovne sprejemljivosti in kakovosti vzdržnega zdravstvenega varstva za vse.

Naložbe, politike konkurenčnosti in izboljšano poslovno okolje za zagotavljanje večje produktivnosti: V predlaganih priporočilih za posamezne države je dodatna pozornost namenjena naložbam, pri čemer je namen opredeliti naložbene prioritete z visoko makroekonomsko donosnostjo, upoštevajo pa se tudi regionalne in teritorialne razlike. Opozarjajo tudi na regulativna in strukturna ozka grla, ki ovirajo tako javne kot zasebne naložbe ter potencial za dolgoročno in vključujočo rast. Komisija spodbuja tudi možnost, da se z uporabo sredstev EU pomagajo odpraviti naložbene potrebe, ki so bile ugotovljene v predlaganih priporočilih za posamezne države. Glede na predlagano tesnejšo politično povezanost evropskega semestra in financiranja EU v obdobju 2021–2027 je načrtovanje programov naslednjih kohezijskih skladov bistvenega pomena. Nedavno se je začel dialog z nacionalnimi organi, Komisija pa poudarja, da predlagana priporočila za posamezne države zagotavljajo analitični okvir za načrtovanje sredstev EU.

Nadaljnje prednostne naloge na področju strukturnih reform, ki jih je opredelila Komisija, vključujejo krepitev finančne stabilnosti in zmanjšanje obsega slabih posojil, odpravljanje ozkih grl pri ponudbi stanovanjskih nepremičnin, obravnavanje sektorskih predpisov in zmanjšanje upravnega bremena.

Svet je države članice pozval, naj razmeroma ugodne gospodarske razmere izkoristijo za pospeševanje strukturnih reform, da bi okrepile vzdržno in uravnoteženo rast, odpravile makroekonomska neravnotežja ter dosegle trajnostno gospodarsko in socialno konvergenco.

Poglavje 2: Ključna sporočila o politiki zaposlovanja in socialni politiki – izkušnje, pridobljene z večstranskim nadzorom reform politike v državah članicah

Stopnja zaposlenosti je na zgodovinsko visoki ravni in še vedno raste, pa čeprav počasneje, zato postaja vse bolj pomembno, da so delovna mesta dobre kakovosti, pošteno plačana ter zasedena na podlagi varnih in prilagodljivih pogodb. To je ključno za zagotavljanje širše porazdelitve koristi gospodarske rasti, saj nihče ne bi smel biti zapostavljen. Z doseganjem skupin prebivalstva, ki so pod povprečjem, in tistih, ki pomoč najbolj potrebujejo, ter osredotočanjem na stalne naložbe v izobraževanje in kompetence bi še dodatno prispevali k večji udeležbi ljudi na trgu dela in v družbi ter omogočili prilagajanje spreminjajočim se vzorcem dela, hkrati pa podpirali konkurenčnost naših gospodarstev.

Čeprav revščina in socialna izključenost na splošno jasno upadata, sta v številnih državah članicah, regijah in skupinah še vedno prisotni ter se prenašata skozi generacije. Trgi dela in družbe se hitro razvijajo; globalizacija, digitalna revolucija, spreminjajoči se vzorci dela ter okoljske, družbene in demografske spremembe pa porajajo nove priložnosti in izzive. Izzivi, kot so neenakost, dolgotrajna brezposelnost in brezposelnost mladih ter zagotavljanje medgeneracijske poštenosti, so si v različnem obsegu pogosto podobni v vseh državah članicah.

Zato bi morale socialna zaščita, socialna vključenost in trajnostnost ostati vodilna načela pri načrtovanju politik na vseh zadevnih področjih. Dostop do socialne zaščite in socialnih storitev bi moral biti pravica za vse, ob ohranjanju spodbud za delo za tiste, ki lahko delajo. Za zagotovitev blaginje vseh Evropejk in Evropejcev in obvladovanje demografskega pritiska so potrebni ustrezni in vzdržni pokojninski sistemi, vključujoče kakovostno izobraževanje ter naložbe v sistem otroškega varstva, zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe, ki zagotavljajo dostop do pravočasnega, visokokakovostnega in cenovno dostopnega varstva.

Večstranski nadzor, tj. medsebojni strokovni pregledi stanja izvajanja reform v državah članicah, ki jih opravijo svetovalni odbori EPSCO, je v okviru procesa evropskega semestra ena od glavnih nalog Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito. Tak nadzor ima ključno vlogo v okviru evropskega semestra, saj zagotavlja, da se pri ocenjevanju in podpiranju reform držav članic uporabljata baza znanja in politično soglasje, ki ga je dosegel Svet, o medsebojno povezanih izzivih.

Odbora sta v okviru cikla večstranskega nadzora v letih 2018 in 2019 ugotovila, da si države članice še naprej prizadevajo za reforme, vendar je napredek pri izvajanju priporočil za posamezne države za leto 2018 različen med državami članicami in področji politike. Glede na sedanje gospodarske obete sta poudarila, da morajo države članice svoja reformna prizadevanja nujno obnoviti in pospešiti, da bi povečale konvergenco v smeri višjih socialnih standardov in odpornost gospodarstva. Čim bolj bi bilo treba spodbujati vzajemno učenje, ki spodbuja izmenjavo najboljših praks med državami članicami.

V tem okviru bi evropski steber socialnih pravic moral delovati kot vodilo za širša prizadevanja v evropskem semestru za oblikovanje bolj vključujočega in trajnostnega modela rasti, in sicer z izboljšanjem konkurenčnosti Evrope in vlagateljske klime v Evropi, ustvarjanjem delovnih mest in spodbujanjem socialne kohezije, vse to ob spoštovanju nacionalnih pristojnosti. Gospodarski in družbeni napredek sta prepletena. Usmerjanje prizadevanj za ocenjevanje in podpiranje reform držav članic ter sestavo in kakovost njihove širše kombinacije politik bi moralo tako še naprej temeljiti na celostnem pristopu iz evropskega semestra.

Poglavje 3: Napredek pri doseganju ciljev iz strategije Evropa 2020

Strategija Evropa 2020, ki je bila uvedena pred skoraj 10 leti, poudarja pametno, trajnostno in vključujočo rast kot način krepitev gospodarstva EU, ustvarjanja delovnih mest in spodbujanja socialne kohezije ter priprave na izzive prihodnjega desetletja. Krovni cilji zajemajo pet področij: zaposlovanje, raziskave in razvoj, podnebne spremembe in energijo, izobraževanje ter revščino in socialno izključenost. Zaradi spreminjajočih se gospodarskih razmer v tem desetletju je uspeh strategije Evropa 2020 pri doseganju teh ciljev mešan.

Na področju *podnebnih sprememb in energije* je bil po letu 2008 dosežen precejšen napredek, a je treba storiti še veliko več: cilj 20-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v primerjavi z ravnmi iz leta 1990 je bil dosežen in obeta se nov, še ambicioznejši cilj. Vzel do 20-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov se postopoma zmanjšuje in bo, če se bo sedanji trend nadaljeval, zapolnjena do leta 2020. Delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije je leta 2017³ znašal 17,0 % in se je od leta 2008 povprečno povečal za 5,5 % na leto. Podoben napredek je bil dosežen pri cilju povečanja energetske učinkovitosti za 20 %, ki naj bi bil dosežen do leta 2020, če se bodo sedanji trendi nadaljevali.

³ Zadnji razpoložljivi podatki Eurostata se nanašajo na leto 2017.

Pozitiven razvoj dogodkov je viden tudi na področju **izobraževanja**. Glede na najnovejše podatke je bil cilj 40 % prebivalstva s terciarno izobrazbo v starostni skupini 30 do 34 let presežen⁴ leta 2018, čeprav več držav članic svojih nacionalnih ciljev še ne dosega. Delež oseb, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, starih 18 do 24 let, od leta 2010 stalno upada in je le približno pol odstotne točke nad ciljem 10 %⁵. Kljub temu se zdi, da se je pozitiven trend v zadnjih nekaj letih zaustavil, zato bodo za doseg cilja potrebna nadaljnja prizadevanja v okviru politike.

Zaradi vse večje udeležbe na trgu dela in dejstva, da je okrevanje gospodarstva v zadnjih letih zagotovilo številna nova delovna mesta, bo cilj 75-odstotne **stopnje zaposlenosti** mogoče doseči, če se bo pozitiven trend, prisoten že od druge polovice leta 2013, nadaljeval⁶. Več držav članic je ta cilj dejansko že preseglo. Delovna aktivnost se je še naprej povečevala zaradi starejših delavcev in žensk. Vendar pa ti pozitivni trendi maskirajo še vedno nizke stopnje zaposlenosti v nekaterih državah članicah in nekaterih skupinah prebivalstva, kar kaže na priložnost za pospešitev reform, namenjenih boljšemu delovanju trgov dela.

Glede na vse boljšo gospodarsko uspešnost in rast zaposlovanja je bil na socialnem področju dosežen jasen napredek. Vendar izzivi ostajajo pri doseganju cilja, da se 20 milijonov ljudi reši iz tveganja **revščine in socialne izključenosti**. Število ogroženih ljudi se je v prvih letih strategije povečalo, zlasti v kriznem obdobju, nato pa se je po letu 2012 le počasi zmanjševalo. Od leta 2016 je bilo zmanjševanje znatnejše, saj je v enem letu revščini ubežalo več kot 5 milijonov ljudi. Kljub temu je bilo do konca leta 2017 število ljudi, ki jim grozi revščina, le za 4,2 milijona manjše kot leta 2008. Končni rezultat na tem področju je, podobno kot uresničitev cilja glede zaposlenosti, odvisen od splošnih gospodarskih obetov.

Evropa še vedno premalo vlaga v področje raziskav in razvoja. Napredek pri doseganju cilja glede **naložb v raziskave in razvoj** je bil v povprečju pozitiven, vendar precej počasnejši, kot bi bilo mogoče pričakovati. Z najnovejšimi podatki, ki kažejo na delež naložb v raziskave in razvoj nekoliko nad 2 % BDP, je vrzel do cilja 3 % še vedno velika in ne bo zapolnjena do leta 2020.

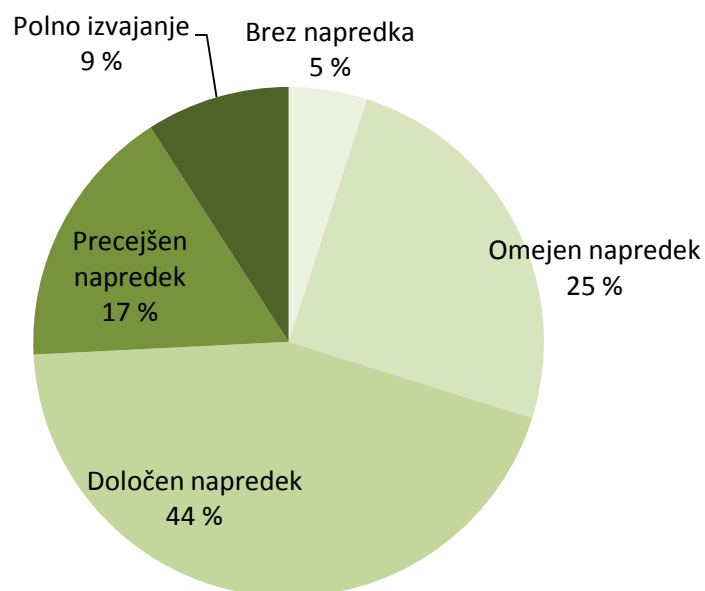
⁴ V letu 2018 je ciljna populacija s terciarno izobrazbo v starostni skupini 30–34 let dosegla 40,7 %.

⁵ Delež mladih, ki so zgodaj opustili izobraževanje in usposabljanje, starih 18 do 24 let, je leta 2018 znašal 10,6 %.

⁶ Stopnja zaposlenosti (20–64) je leta 2018 dosegla 73,2 %. Rast zaposlovanja naj bi se zaradi slabših gospodarskih obetov nadaljevala počasneje.

Priloga: Grafi o izvajanju priporočil za posamezne države⁷ in rezultatih strategije Evropa 2020⁸

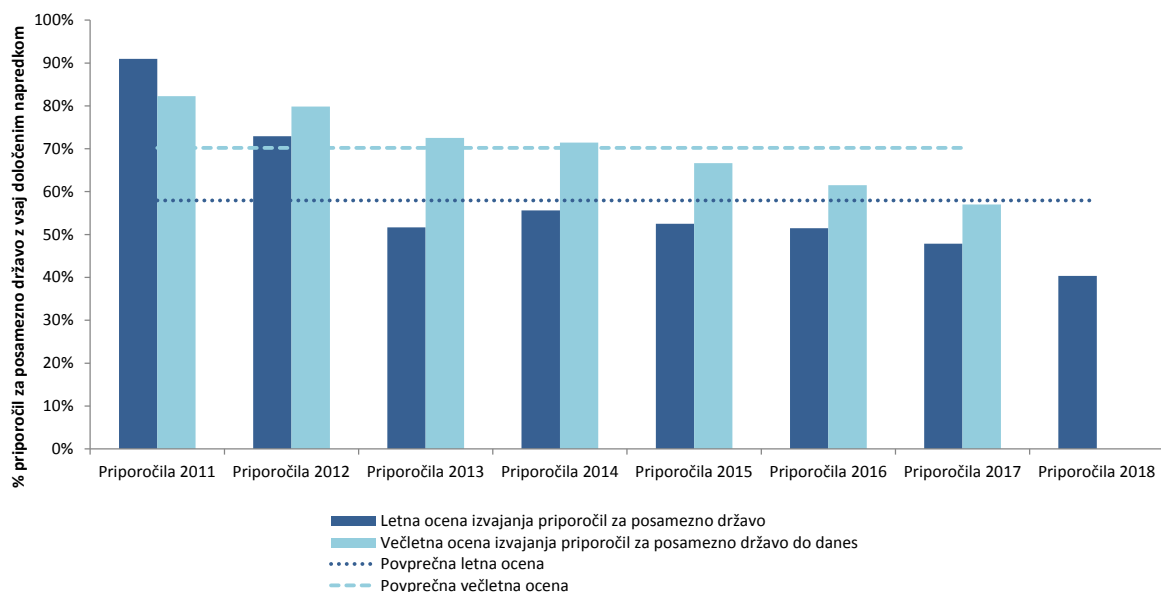
Slika 1: Ocena Evropske komisije o ravni izvajanja priporočil za posamezne države za obdobje 2011–2018

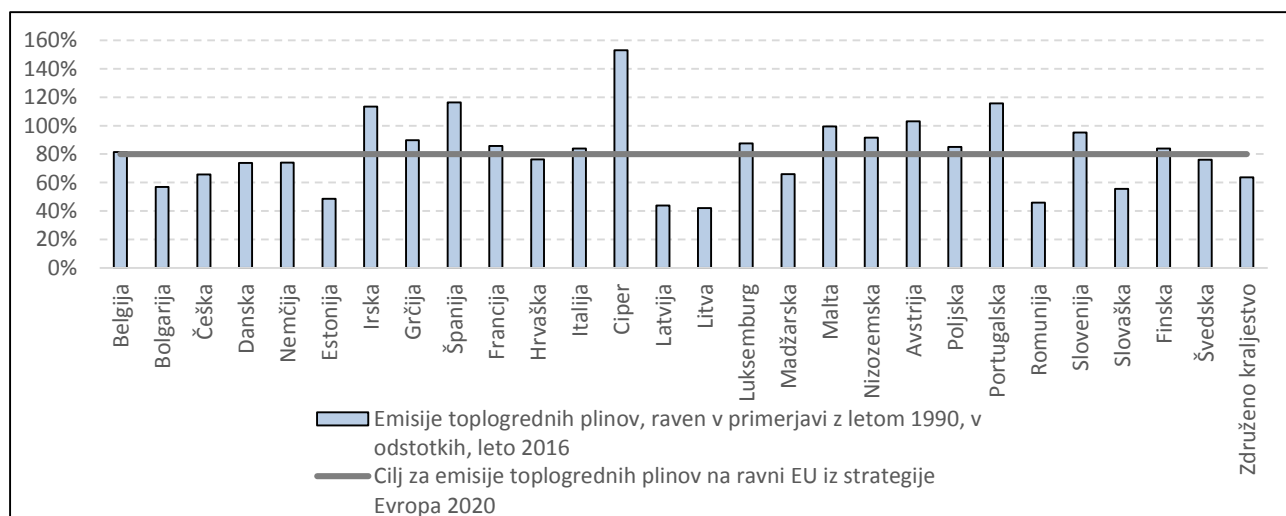
⁷ Vir: Evropska komisija COM(2019) 500 final 2019. Krovno sporočilo – priporočila za posamezne države za leto 2019 v okviru evropskega semestra.

⁸ Vir: Kazalniki Eurostata za podporo strategiji Evropa 2020, leto 2019.

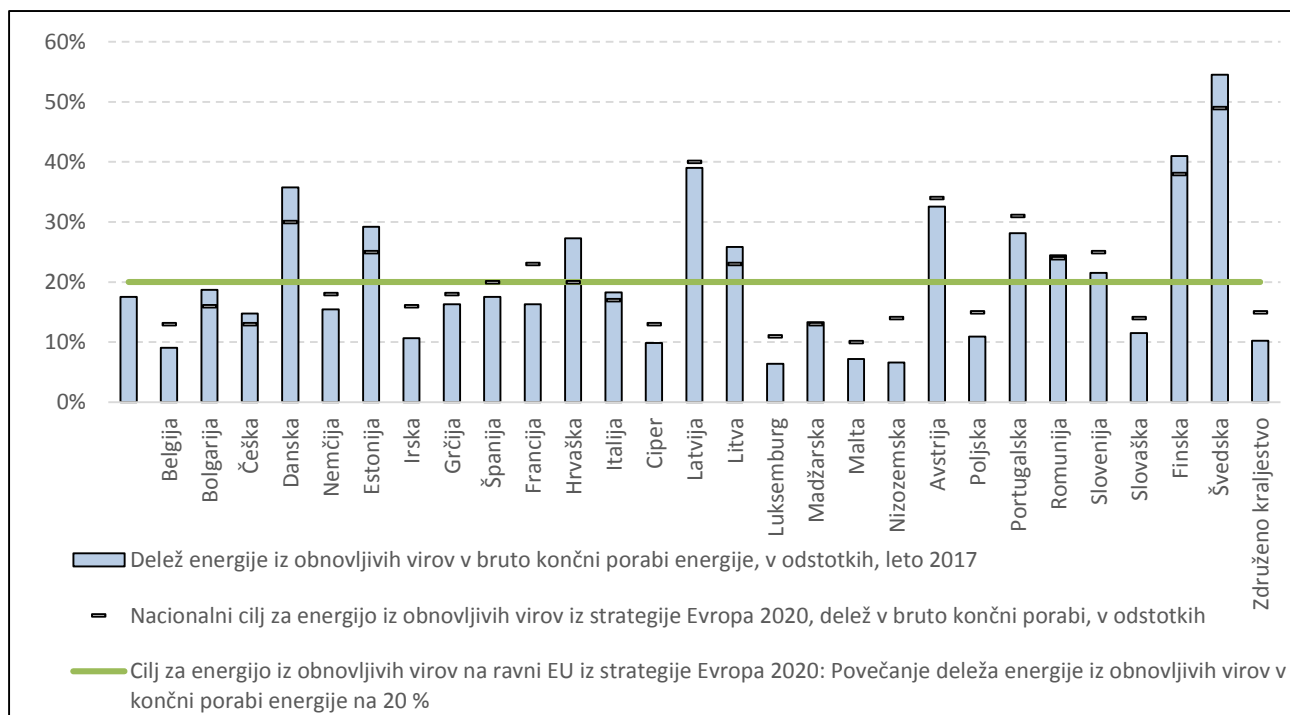
Slika 2: Ocena Evropske komisije o izvajanju priporočil za posamezne države: letna ocena za vsako posamezno leto od leta 2011 v primerjavi z dosedanjim izvajanjem

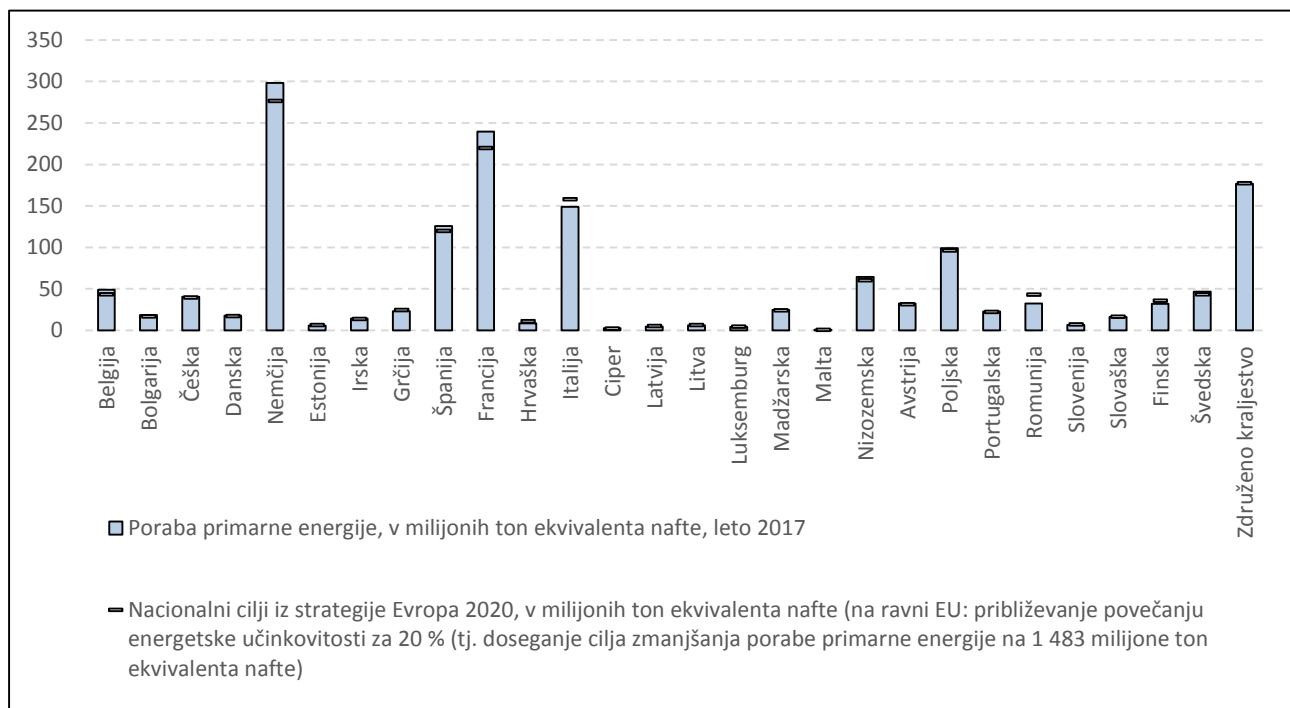
Slika 3: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – emisije toplogrednih plinov

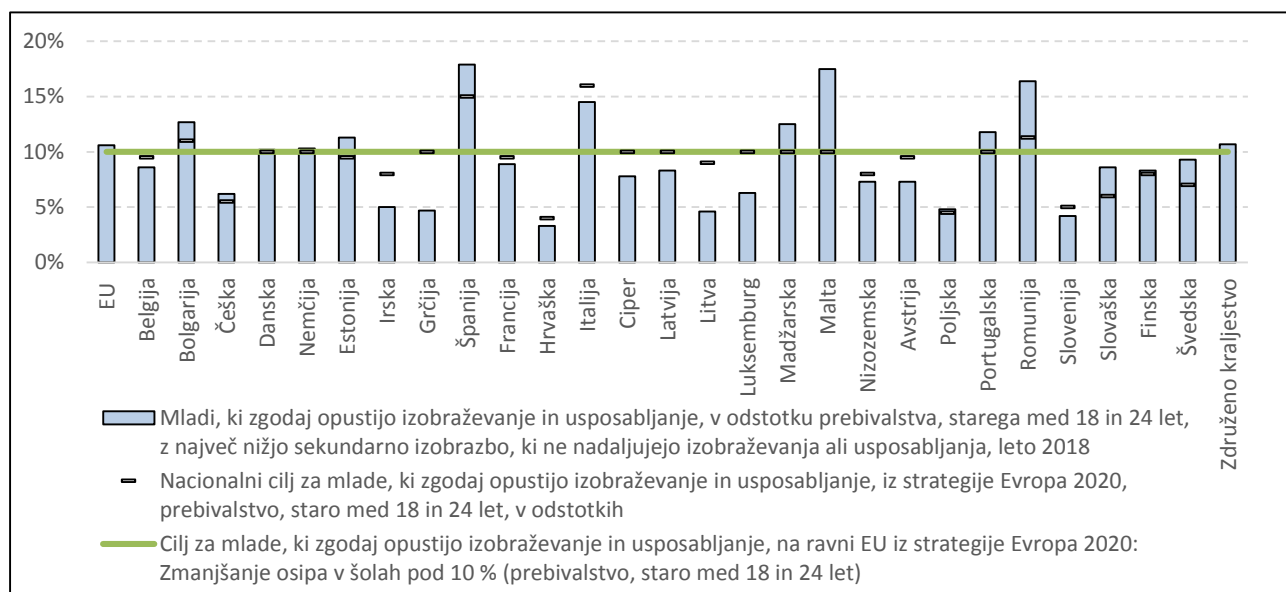
Slika 4: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – energija iz obnovljivih virov

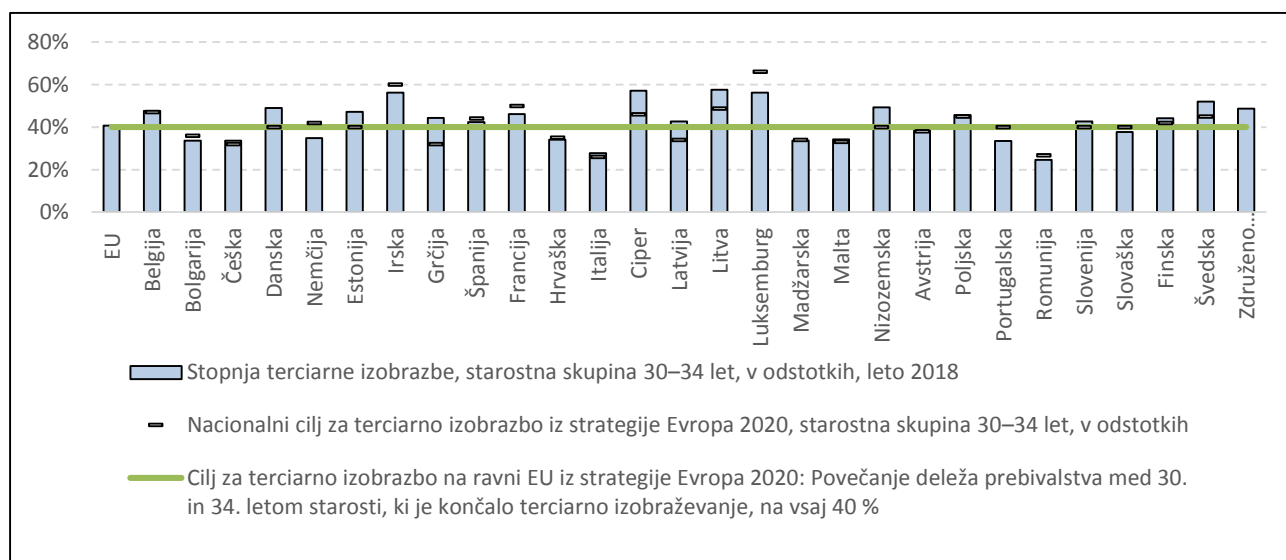
Slika 5: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – energetska učinkovitost

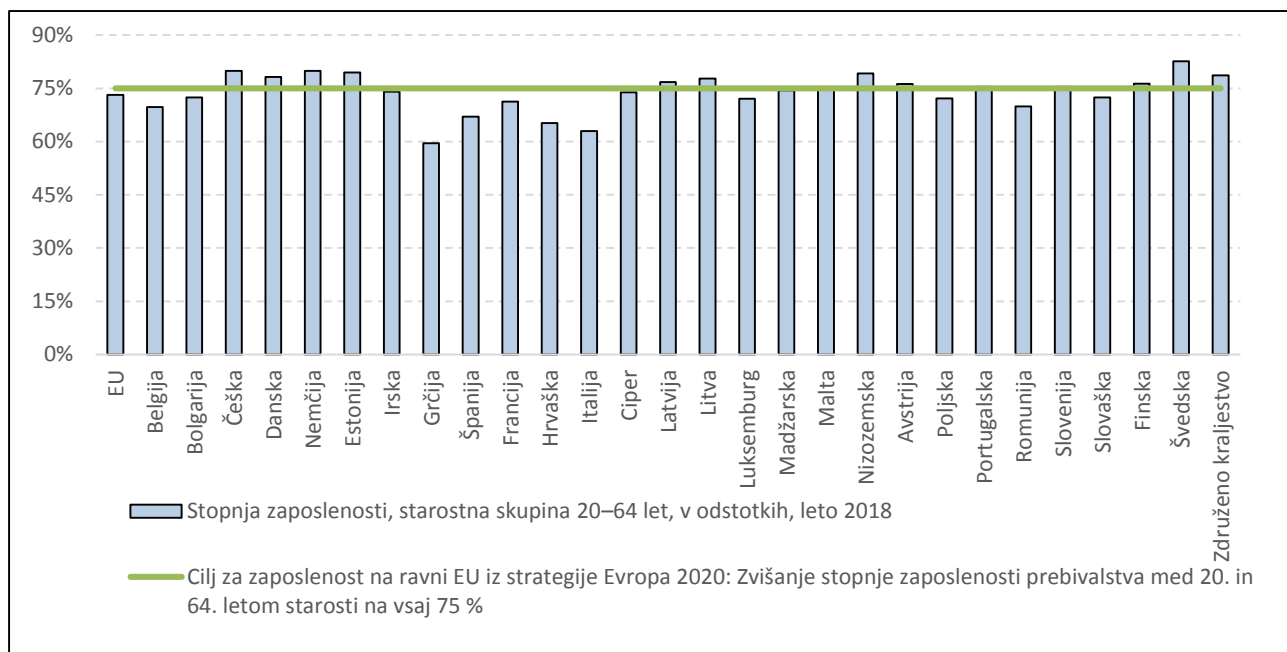
Slika 6: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – zmanjšanje števila mladih, ki zgodaj opustijo šolanje

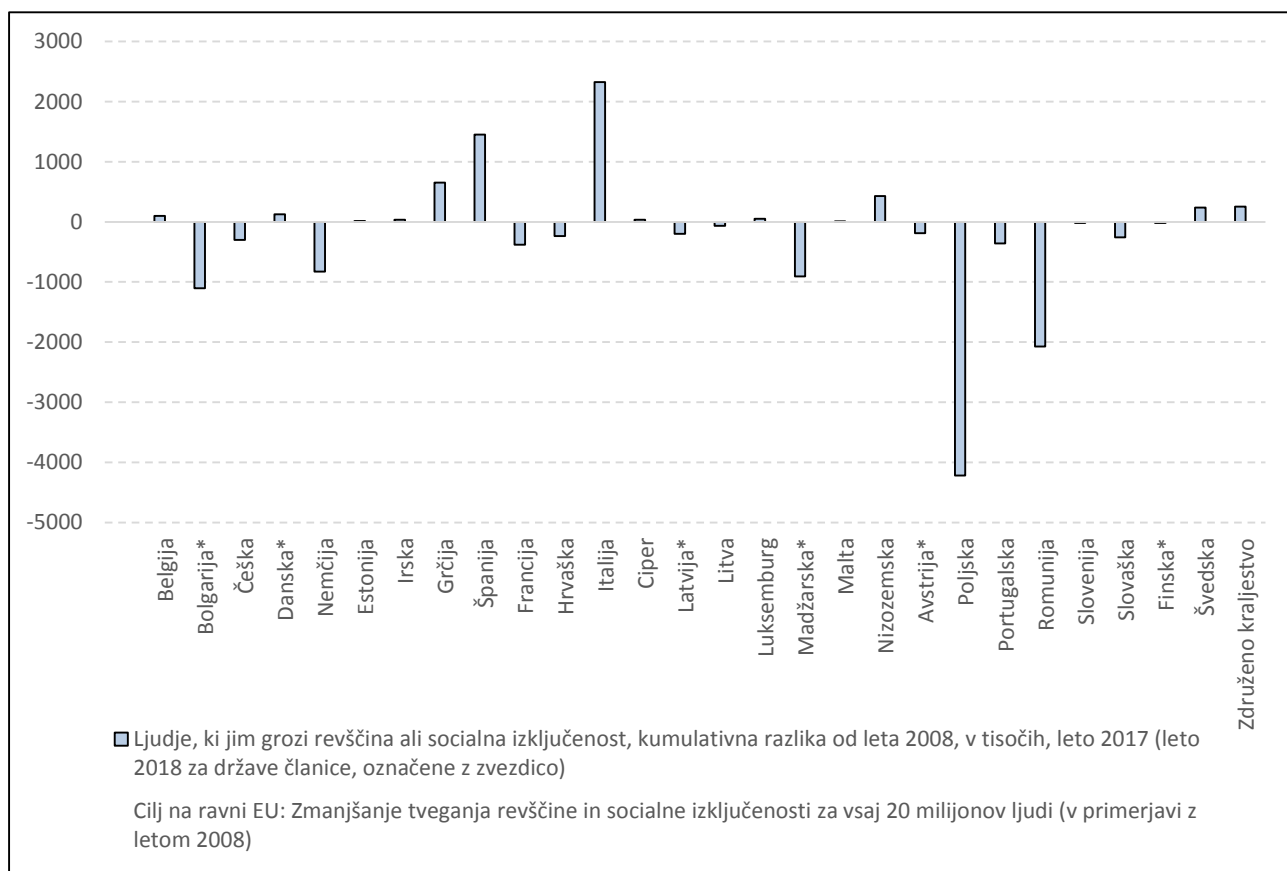
Slika 7: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – stopnja terciarne izobrazbe

Slika 8: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – stopnja zaposlenosti

Slika 9: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – revščina in socialna izključenost

Slika 10: Napredek pri uresničevanju cilja iz strategije EVROPA 2020 – bruto domači odhodki za raziskave in razvoj

